

hondo-hondotik

Joseba Alvarez

(EHko Nazioarteko arduraduna)

hirusta

Itziar Madina

Euskal Herria Europa berrian

Estatu epainiarreko bi indar politiko nagusien artean euskal gatazkari irtenbidea emateko unean aurreikusen diren jarrera ezberdinek zerikusia dute datorren hamarkadan Europa berriak izango duen bilakaerarekin. Izan ere, Europaren prozesu konstituenteari aurre egiteko Estatu espainiarrak ere jasan beharko duen bere konstituzioaren birmoldaketaren aurrean iritzi politiko ezberdinak baitituzte PPK eta PSOEk. Estatuen Europa zentralizatu edota estatutik gabeko herriek ere zeresanik izango duten Europa federala dira borrokan dauden bi ereduak. Bi gaiak, beraz, Europa berria eta Euskal Herria, uztarturik daude.

Euskal Herriko zein Estatu espainiarreko hedabideetan, askotan modu interesatuan, Europa berrira eramango gaituen prozesu konstituenteari oso gutxi hitz egiten da. Zorionez, nazioarteko prentsan bada gai honen inguruko eztabaida. Miarritzen zabaldu zen eztabaidan —Nizan jarraipena duen eztabaidan— argi geratu zen prozesu konstituyente horretatik sortuko den Europa berriak —konstituzioa barne— interes kontrajarri erantzun behar diela. Esaten den moduan, Europa berri horrek esparru demokratiko, seguru eta eraginkorra izan nahi badu, bai plano politikoan, bai ekonomikoan eta zer esanik ez militarrean, kontraesan horiei aurre egin behar die. Globalizazioak eragiten duen nazioarteko ordena berrian, Europak hitza eta erabakia izan nahi badu, proiektu politiko integral sendoa behar du.

Ikuspegi horretatik, funtsezkoa izango da Europa horren barne antolaketa eta botereen arteko banaketa, hala nola giza eskubideen errespetua, bizi-kalitatea, parte hartzeko aukerak bermatzea, Europako egungo barne gatazka nagusiak ekidinez. Filosofia horretan oinarriturik bukatu dira Europa berriaren barruan Estatuaren *barne arazoak*, *barne gatazkatzat* ulertzeko jokabide politikoak. Estatuaren barne arazoak Europako gatazka izango dira. Horrexegatik, Irlanda, Korsika edota Euskal Herriko gatazka, Europako agenda politikoan gero eta txertatuagoak azalduko dira eta ezinbestean konpondu beharrekotzat joko dira.

Baina gatazka politikoaren biolentziazko espresioak ez badute ere, asko dira Europa berri horretan beren tokia bilatu nahi duten estatutik gabeko nazioak. Lehen aipatutako ez gain, hor daude, adibidez, katalanak, eskoziarrak, flandriarrak, sardoak edota Ale-

maniako Bavierakoak... Errealitate horiei ere erantzun behar die Europa berriak.

Kontraesanak, beraz, Europako estatu handien eta txikien artean ez ezik, Frantziaren eta Alemaniaren arteko liskarra horren lekuko da, baina globalizazioaren erasoaren aurrean gorpuzten ari diren beste errealitate sozial berri askoren inguruan ere gertatzen dira. Hor kokatzen da Europa berri horretako erregionalizazio prozesuak bideratu behar duen barne antolaketa eta botereen banaketaren arteko eztabaida.

Ikuspuntu horretatik, adibidez, Estatu frantziarrak bere buruaren birmoldaketari ateak zabaldu dizkio. Konstituzioa ere aldatu beharko duela jakin badaki, baina konstituzioa ez ezik, frantses estatuaren birmoldaketa bera ere bideratu beharko du, bai hizkuntzen ikuspegitik, bai lurralde antolatetik, baita botere banaketatik ere. Horrexegatik, Korsikan jokatzeko dena, frantses ikuspuntutik, Korsikako arazoa baino askoz ere gauza sakonagoa da. Europa berri horretan, estatuez gain sortuko diren tarteko egitura politiko instituzional berriak lantzen ari dira eta, zentzu horretan, departamenduen figura erabat agortuta dago. Beste zerbait asmatu beharko dute, betiere Estatu frantsesaren batasuna zalantzan jarri gabe, baina boterea barne egitura horiei banatuz, eskuduntzak bideratuz, bai beste estatu europarrekin soberania konpartituz, elkarlanean proiektuak garatuz.

Ildo berean ulertu behar dugu gobernu britainiarrak bideratu nahi duen irletako batzarra, non eskoziarrak eta galesak, ingelesekin eta irlandarrekin elkartuko liratekeen beren itsasgune hori nolabait indartzeko.

Eta Estatu espainiarrean zer? Argi dago 1978an bideratu zen Autonomien Estatuaren egungo egituratzeak ez duela balio, agortuta dago, eta hori bere burua ezkerrekotzat edota abertzaleztat jotzen duen klase politikoaren gero eta zati handiago batek argi ikusten du. Hor kokatu behar dira Bartzelonako Ituna, edota zenbait sektore politikoaren jarrera gero eta federalistagoak.

PPk, berriz, ez du bide horretan urratsik egin nahi. Horregatik, Kanadan bezala, Estatu espainolean ere gero eta argiago dago Estatu mailako birmoldaketa zabala hitzartzen

eta bideratzen ez bada, Estatu bera hautsi-ko dela, era batera edo bestera azkenean, han quebectarrak eta hemen euskaldunok —eta ondoren katalanak, eta zergatik ez galiziarrek— geure bide propioari eutsiko baitiogu, Quebecen egin duen moduan.

Horrexegatik, PSOEko eta gainerako federalistak bide hori jorratzen hasteko erabakia hartzekotan daude, Europa berri hori begira Estatuaren barne antolaketa berria hausnartzen hasi direlarik. Quebecen ere kanadar federalistak izan dira azken hamarkadatan Kanadako Konstituzioaren hiru birmoldaketa

eskaini dituztenak, independentistek hori onartuz gero Konstituzio kanadarra izenpetuko zutelakoan. Baina ez da hala izan orain arte. Quebecarrek herri libre gisara parte hartu nahi baitute EEBBek, Kanadak eta Mexikok osatzen duten batasun politiko-ekonomikoan, hango *European*. (ALENA).

Eta Euskal Herrian zer? Epe luzera begirako perspektibarekin lan egin behar dugu. Quebecarrek egin duten bezala eta apirilera Faroe irlek egingo duten bezala, geure bideari eutsi egin behar diogu. Europa berri horren zuzendaritza politikoan daudenengandik ezer gutxi espero genezakeelako, sabisidea ez bada behintzat. Eta Estatu espainoleko federalisten benetako borondatea eta aukera erreala nolakoa den ikusi arte urteak joango direlako, Madrilen PP nagusi baita, urte batzuetarako oraindik.

Horrexegatik, nazio eraikuntzan eta eraldaketa sozialean aurrera egin behar dugu, izugarria baita egun bizi dugun Euskal Herriaren eta euskal gizartearen desartikulazio politiko, ekonomiko, linguistikoa, territoriala eta instituzionala... Eskerrak, badago non lan egin. Eta, era berean, premiazkoa da 1998ko egoerara eraman gintuen bidea berriartzea eta sakontzea. Orduan bezalaxe, konfrontazio demokratikora eramango gaituen bide bakarra euskaldunon artean adostutakoa izango baita, Madril eta Parisetik ezer gutxi espero baitaiteke. Gainera, hori izango da biharko Europa berrian Euskal Herriak bere lekua bilatzeko modu eraginkorra. Euskal Herriak hitza eta erabakia hartu behar du konfrontazio demokratikoren ildotik. Horretan dago aukera bakarra.

Mende hastapeneko baiones burgesa

Mende hastapeneko baiones burgesen begirada zen; beltz-beltza bizilagunen gainetik; zorrotza, sudurrari buruz elkartuak zituen bekain ilunen azpian, piztera zihuan *Citroën*-aren aitzinean, harriturik gelditua zen laboraritari zuzendua. Pentsa; honek gizartearen jokatzeko moldeak ere ahortziak baitzituen, *automobiliari* so zegoela. Nekazari gazte hark baiones burgesen bizi orekatua desarrañatzen zuen, egun guzietan ikusteko usaia zuen bere paisaian. Eta, zergatik ez zekiela ere ez zuen eroso sendiarazten. Mende hasierako pertsona horren, gizartearen ongi sailkatua dagoelako lasai bizi den jendeak edonon izaten ohi duen eta kontsumoaren bizimoldeak areagotu duen begiradarekin antza zuen beste gaur egungo bat gurutzatu nuen duela gutxi. Arratsalde grisa zen, hego-haizeak bere gain hartua. Egia; aspaldian ez nintzen Baionako unibertsitatearen eta musika kontserbatorioaren inguruetan izan. Horregatik, sua berdera pasa zedin igurikatzen nuen artean, begiak eskapatu zitzaizkidan. Igual, sobera eskapatu ere. Espaloian zegoen gazte bat, telefono mugikorretik ele eta ele; etenik gabe hizketan. Hainbeste ideia pasatzen zitzaizkidan burutik —*sakelako telefonoa* egiazko mekanika arrotza baitzait—, non, azkenean, haren so ezatsegina sumatu bainuen. Bat-batean esnatu egin nintzen. Eskerrak, suak berdera egin baitzuen!

hemeroteca

■ GALTZAUNDI

Gizartea dago erotuta

(Marta Agirrezabala)

Behi eroen gaixotasuna eta beste hainbeste gaixotasun ezezagun hamaika buruko min sortzen ari zaigu azken urte hauetan. Zer den, ordea, gertatzen ari

dena galdetzen diogu behin eta berriro gure buruari.

Komunikabideek sensazionalismo ikuspegi soiletik planteatzean dituzte gaiak (...)

(...) Non dago orduan arazoa? Inoiz baino erotuago gaude mundutarrok, globalizazio eta uniformizazioaren aroa nagusitzen ari zaigu, itxuraren eta janari zaborraren aroa azken batean.

(...)

Eta honen aurrean zer egin? Ba denok dakiguna, kontsumo ohiturak aldatzetik hasi eta hori bizimodu estiloarekin lotuta dago. Geure erroei eutsi nahi badiogu, nekazaritza bezalako geure ekonomiaren atal garrantzitsu bati, geure osasunari eta azken finean beste bizimodu bati, hasteko, jaten duguna sana izan dadin, geure baserritarrekin antolatu behar dugu,

hauek kalitatezko elikagaiak ekoizti ditzaten, haragia barne. Baina aldi berean, elikagai horiek produzitzea errentagarria izatea lortu behar dugu. Kontsumo superfluoaren aurrean, bizitzeko beste arazoiei heldu behar diegu.

Soilik erresistentzia eta praktika horrekin lortuko dugu pixkanaka mundu zoro hau aldatzea, behi eroak mundu zoroaren ondorio besterik ez baitira.